

K PLÁNOVÁNÍ PROTIVZDUŠNÉ OBRANY STÁTU

Přes veškerou snahu Sovětského svazu a ostatních socialistických států o zastavení horečného zbrojení a snížení ozbrojených sil ve střední Evropě státy NATO, zvláště USA, pokračují ve zvyšování úderné síly svých ozbrojených sil. Modernizace letectva USA v tomto desetiletí, především v Evropě, a vývoj nových prostředků vzdušného napadení zvyšuje bojové možnosti uskupení taktického i strategického letectva NATO.

Ve státech NATO přijatá politická strategie pružné reakce má svůj odraz i v zásadách řízení ozbrojeného boje. Předpisy armády USA požadují plánovat a vést bojovou činnost podle konkrétních podmínek, nepřipustit šablonovitost a využívat všech možností k taktickému i operačnímu překvapení protivníka.

Poznatky z taktických a operačních cvičení i z lokálních válek ve VDR a na Středním východě potvrzují, že tyto zásady štáby vojsk NATO v praxi uplatňují. Můžeme uvést příklady, kdy vzdušný úder byl veden zcela jinak než předchozí nebo než bylo očekáváno. Při agresi Izraele proti Sjednocené arabské republice v roce 1967 vedly izraelské vzdušné síly první hromadný úder ze severního směru od moře, což velení PVO SAR neočekávalo a systém PVO byl organizován proti východnímu náletovému směru. Další příklady známe z činnosti letectva USA ve Vietnamu, kde docházelo ke změnám v organizaci vzdušných úderů.

Dislokace, letištní síť a bojové možnos-

ti taktického, palubního a strategického letectva nepřítele spolu s možným poslepním jeho uskupení dovolují vést v případě rozpoutání agrese hromadné úderly na objekty na území státu s těžištěm z různých náletových směrů v různých variantách uskupení útočícího letectva. Obecně přijatá mechanika prvního a dalších hromadných úderů vzdušného nepřítele jak z hlediska směru, hustoty, trvání a taktiky nemusí být při rozpoutání války použita. Nepřítel může volit různé varianty napadení a to nejen z hlediska denní doby. Již samo vedení hromadného úderu jadernými nebo obyčejnými zbraněmi vytváří natolik rozdílné podmínky pro systém PVO, že můžeme hovořit o variantách bojové činnosti, které ještě mohou být kombinovány různou organizací jeho vedení.

Tato situace si vynucuje zvyšovat efektivnost „Jednotného systému PVO“ k ničení nejmodernějších prostředků vzdušného napadení i při všech taktických způsobech vedení jeho bojové činnosti. Jedním z komplexu opatření, která zvyšují efektivnost systému PVO, je nepřetržitě zdokonalování organizace vedení bojové činnosti.

Úkol stanovený k PVO jednotlivých bráněných míst, objektů nebo vojsk požaduje nedopustit jeho napadení za jakékoliv situace. To vyžaduje plánování vedení bojové činnosti na operačním i taktickém stupni podle možných variant napadení. Ani celokruhové uspořádání bojové sestavy kolem bráněných míst automaticky nezaru-

čuje maximální efektivnost PVO bez dovedně zorganizované a řízené bojové činnosti v závislosti na činnosti nepřítele.

Požadavek variantnosti je zvláště naléhavý při organizaci PVO v přifrontovém pásmu, kde mohou být použity všechny prostředky vzdušného napadení včetně vojskového letectva, dělostřelectva a taktických raket k ničení prostředků PVO.

Z hlediska svazu (svazku, útvaru) PVOS můžeme hovořit o variantě bojové činnosti vzdušného nepřítele tehdy, když charakter použití prostředků vzdušného napadení (pilotovaných i bezpilotních) v hromadném úderu vyžaduje změny ve způsobu vedení bojové činnosti daným svazem, svazkem nebo útvarem PVO.

Základním kritériem pro volbu varianty vedení hromadného úderu (úderu na objekt) je cíl, jehož chce vzdušný nepřítel dosáhnout. Proto bude volit takovou variantu, která v daných podmínkách zabezpečí:

- způsobení maximálních ztrát zvoleným objektům úderu s vynaložením minimální sil;

- prolomení PVO a uchránění maxima vlastních letounů před zničením ve vzduchu.

K tomu se bude maximálně snažit dosáhnout překvapení a to i klamnou činností a využití slabých míst v systému PVO.

Z hlediska bojové činnosti uskupení vojsk PVOS můžeme předpokládat tyto základní varianty hromadného úderu vzdušného nepřítele:

- s těžištěm z různých náletových směrů;

- s průlomem PVO na úzké frontě nebo činností rozptýlených skupin;

- s použitím jaderných nebo obyčejných prostředků ničení;

- s těžištěm v různých výškách letu.

Při plánování PVO je jedním z prvořadých úkolů štábu svazu PVOS formulovat možné varianty úderu vzdušného nepřítele. Štáb je zkoumá v procesu zhodnocení situace při hodnocení nepřítele a při hodnocení geografických podmínek prostoru bojové činnosti svazu PVOS. Hloubka zkoumání jednotlivých možných variant bojové činnosti vzdušného nepřítele závisí na množství informací, které má štáb o nepříteli k dispozici, a času, který má pro plánování PVO na daném stupni velení.

Možné varianty hromadného úderu nepřítele mohou být ovlivněny:

- geografickou polohou bráněných míst a systémem jejich PVO;

- konfigurací terénu na jednotlivých náletových směrech;

- letištní sítí, kterou má nepřítel k dispozici;

- možností prostředků vzdušného napadení, které má nepřítel k dispozici;

- povětrnostními podmínkami v prostoru bojové činnosti.

Při hodnocení možností jednotlivých variant hromadného úderu nepřítele analyzujeme:

- operační uskupení vzdušného nepřítele;

- očekávaný počet prostředků vzdušného a kosmického napadení nepřítele, který bude působit do prostoru bojové činnosti svazu PVOS;

- možnosti působení prostředků vzdušného a kosmického napadení proti jednotlivým bráněným objektům a prostorům;

- cíle, zámysl a způsob vedení vzdušného úderu nepřítelem;

- varianty vedení hromadného úderu a v nich náletové směry, hranice vypouštění raket vzduch-země, způsob velení, způsoby zabezpečení bojové činnosti vzdušného nepřítele a jadernou situaci.

Při analýze údajů v každém bodu postupujeme metodicky takto:

- vyhodnocování zjištěných informací;

- zkoumání analogií;

- kvantitativní analýza;

- logicko-analytická optimalizace.

Činnost vzdušného nepřítele při jednotlivých variantách uspořádání hromadného úderu popisujeme do těch detailů, které mají vliv na změnu bojové činnosti vojsk PVOS, a uvádíme je v textové části plánu PVO ve stíti „závěry ze zhodnocení vzdušného nepřítele“.

Na základě vyhodnocení možných variant bojové činnosti vzdušného nepřítele štáb svazu PVOS hledá na základě stanoveného úkolu k PVO bráněných míst a objektu nejefektivnější způsoby bojové činnosti vojsk PVOS i součinnostních sil PVQ ke splnění úkolu při každé variantě hromadného úderu vzdušného nepřítele. Formulujeme varianty bojové činnosti sil a prostředků PVO vzhledem ke každé variantě bojové činnosti vzdušného nepřítele.

Variantou bojové činnosti systému PVO (ve smyslu plánování PVO) rozumíme určení úsilí a organizaci vedení bojové činnosti a součinnosti na jednotlivých náletových směrech vzhledem k projevivšímu se charakteru bojové činnosti vzdušného nepřítele.

Varianty bojové činnosti tvoří štáb svazu PVOS při formulaci zámyslu bojové činnosti.

nosti a při pracích na zdokonalení operační (bojové) sestavy na základě závěrů ze zhodnocení situace a ujasnění úkolu, především

- ze zhodnocení bojových možností vlastních vojsk PVOS a součinnostních sil a prostředků PVO;

- ze zhodnocení možností variant bojové činnosti vojsk svazu PVOS.

Štáb připravuje kvantitativní a kvalitativní analýzu a modelování bojové činnosti nepřítelů i vojsk svazu PVOS na počítači pro každou variantu. Optimalizuje tak bojovou činnost svazu PVOS a na základě jejího výsledku popíše bojovou činnost každého svazu a útvaru při každé variantě bojové činnosti.

Varianty bojové činnosti svazu PVOS se na základě optimalizačních výpočtů odráží:

1. Ve změnách v operační sestavě sil a prostředků PVO i bojových sestav divizí PVOS, svazků a útvarů druhů vojsk tak aby mohly v takto změněné sestavě realizovat s maximální efektivností bojové možnosti sil a prostředků PVO při každé variantě bojové činnosti.

2. V organizaci a zplánování bojové činnosti vojsk PVOS jmenovitě v:

- rozdělení úsilí stíhacího letectva a protiletadlového raketového vojska po jednotlivých směrech a časových etapách;

- stanovení čar střetnutí stíhacího letectva;

- vytváření sledů vstupu prostředků PVO do boje na jednotlivých směrech;

- rozložení protiletadlových řízených střel a přípravě manévru s nimi;

- přípravě manévru stíhacím letectvem;

- organizaci skrytého systému RTV;

- organizaci systému navedení stíhacího letectva;

- přípravě manévru zálohami.

3. V organizaci součinnosti. Při plánování činnosti vojsk PVOS s frontovým stíhacím letectvem, vojskem PVO frontu a vojenských okruhů řešíme jak otázky změn v operační a bojové činnosti s obsahem uvedeným v bodě 2.

Při organizaci součinnosti se sousedními spojeneckými svazy a svazky PVO řešíme především organizaci společné bojové činnosti při variantě činnosti vzdušného nepřítelů, vede-li hromadný úder s průlomem PVO na styku státních hranic se spojenci.

4. V zabezpečení bojové činnosti. Přitom řešíme:

- varianty radioelektronického boje;

- rozložení dílenských prostředků a záloh agregátů a náhradních dílů k zabezpečení všech plánovaných variant bojové činnosti vojsk PVOS;

- letovodské zabezpečení pro každou plánovanou variantu bojové činnosti stíhacího letectva.

Rozpracování a zabezpečení variant bojové činnosti svazu PVOS a součinnostních sil a prostředků PVO uvedeme v textové části „Plánu PVO“ a v těchto přílohách:

- grafické rozhodnutí velitele svazu PVOS;

- bojový rozkaz;

- plán průzkumu a plán radiolokačního zabezpečení;

- plán radioelektronického boje;

- plán součinnosti.

V textové části „Plánu PVO“ ve druhé stati „nepřítel“ popisujeme jednotlivé možné varianty vedení hromadného úderu vzdušného nepřítelů. Ve třetí stati „zámysl PVO“ formulujeme zámysl jednotlivých variant bojové činnosti svazu PVOS a součinnostních sil a prostředků PVO.

Uvedu možnou formulaci zámyslu pro dvě varianty bojové činnosti sil a prostředků PVO při úderu vzdušného nepřítelů z různých náletových směrů: „Bojovou činnost s prostředky vzdušného napadení nepřítelů vést“:

Variant A I.

Při úderu ze západního náletového směru ničit prostředky vzdušného napadení v prvním sledu stíhacím letectvem dPVOS a sls LA v součinnosti s protiletadlovými raketovými útvary frontu a v druhém sledu v pásmu protiletadlovou raketovou brigádou a v pásmu stíhacím letectvem dPVOS. Třetí pásmo vytvořit zasazením stíhacího letectva dPVOS do boje z čáry

Při vyřazení protiletadlové raketové obrany v prostoru působit stíhacím letectvem dPVOS již od čáry

Při vyřazení letišť v prostorech posílit stíhací letectvo ... dPVOS letkou (ami) od dPVOS a v pásmu zasazovat stíhací letectvo na čáře Při vyřazení letišť v prostorech zasazovat stíhací letectvo dPVOS již od čáry

Variant A II.

Při úderu současně ze západního a jižního náletového směru ničit prostředky vzdušného napadení nepřítelů na západním náletovém směru v prvním sledu stí-

hacím letectvem... dPVOS se sníženým úsilím a stíhacím letectvem.... sls ... LA s plným úsilím v součinnosti s protiletadlovými raketovými útvary... frontu. V druhém sledu v pásmu..... ničit vzdušného nepřítele.... protiletadlovou raketovou brigádou a v pásmu..... stíhacím letectvem.... dPVOS. Třetí sled vytvořit zasazením pouze omezených sil stíhacího letectva.... dPVOS.

Na jižním náletovém směru v pásmu.... dPVOS působit v prvním sledu stíhacím letectvem.... dPVOS a částí sls... dPVOS z čáry....., v druhém sledu v pásmu.... protiletadlovými raketovými útvary... frontu a v pásmu..... protiletadlovou raketovou brigádou. V pro-

ků PVO a dosažení maximální bojové efektivity systému PVO;

— je návodem k jednání velitelům svazků a útvarů PVOS i součinnostních sil PVO k řízení bojové činnosti podle zámyslu velitele svazu i při ztrátě spojení;

— při vysoké dynamice soudobého boje, kdy máme omezenou možnost připravovat operačně taktické propočty, umožňuje veliteli svazu i svazku PVO přijmout odůvodněná rozhodnutí.

V šesté statí „organizace součinnosti“ uvádíme rozpracované způsoby organizace součinnosti s obsahem podle bodu 3. Popis způsobů součinnosti je vhodné uvést v tabulce. Příklad viz **tabulku 1**.

Tabulka 1

Varianta bojové činnosti vojsk PVO	Druh bojové činnosti	Způsoby součinnosti		
		vojska PVOS	 LA	vojska PVO frontu

storu bojové činnosti.... dPVOS v prvním sledu v pásmu uskupením PLRV u bráněného místa..... V druhém sledu stíhacím letectvem.... dPVOS od čáry.....

Při vyřazení protiletadlové obrany u bráněného místa.... působit v prvním sledu stíhacím letectvem od čáry..... a vycházet z boje na čáře..... V druhém sledu působit stíhacím letectvem sousední.... dPVOS. Stíhací letectvo.... LA k odrážení náletů vzdušného nepřítele na jižním náletovém směru nepoužívat.

Podrobný popis činnosti vojsk svazu PVOS při každé plánované variantě bojové činnosti svazu PVOS uvádíme v páté statí „vedení bojové činnosti“. Podrobně popisujeme činnost každého stíhacího letectvého a protiletadlového pluku (brigády) při každé variantě.

Podrobnost popisu způsobu vedení bojové činnosti závisí na množství času, které máme pro plánování PVO. Máme-li dostatek času, vypracujeme úplnou analýzu všech faktorů, které ovlivňují vedení bojové činnosti. Každou variantu pak důkladně promyslíme a podrobně popíšeme. Význam této činnosti spočívá v tom, že:

— je projevem jednotné vůle velitele svazu PVOS;

— zabezpečuje zvolit takový způsob vedení bojové činnosti, kdy při daných úkolech jsou vytvořeny předpoklady pro maximální využití možností daných prostřed-

V sedmé statí „zabezpečení bojové činnosti“ uvádíme pouze úkoly po variantách v oblastech podle bodu 4.

Samotným zplánováním variant bojové činnosti vojsk PVO a doporučením úkolů podřízeným svazkům a útvarům však plánovací činnost pro štáb svazu PVOS nekončí. Volba variant bojové činnosti závisí přímo na způsobu vedení hromadného úderu vzdušným nepřítelem a na bojových možnostech vlastních sil a prostředků PVO, které podléhají nepřetržitým změnám.

Zásadní vliv na změny variant bojové činnosti svazu mají:

— změny v uskupení vojenských vzdušných sil na válčišti;

— zavedení nové výzbroje u nepřítele;

— změny v taktice a operačním umění u nepřítele;

— změny ve výzbroji, sestavě a počtech sil a prostředků vlastních vojsk PVO.

Štáb svazu PVOS sleduje neustále tyto změny ve vlastních a součinnostních vojskách PVO i ve vojenských vzdušných silách nepřítele a na jejich základě systematicky upřesňuje „Plán PVO“. Změny v bojové činnosti upřesňuje včas u podřízených a součinnostních svazků a útvarů.

Podstatné změny u nepřítelů i vlastních vojsk mohou mít vliv na změnu variant bojové činnosti.

Zdokonalování organizace PVO a v ní i variant bojové činnosti je nepřetržitý proces, který tvoří hlavní obsah činnosti štábu svazu PVOS.

Za situace, kdy pro zplánování PVO a tedy i modelování a zkoumání jednotlivých variant bojové činnosti máme málo času, zplánujeme protivzdušnou obranu stanovených bráněných míst a objektů vzhledem k nejpravděpodobnější variantě úderu vzdušného nepřítelů. Změny v bojové sestavě, způsob vedení bojové činnosti a organizace součinnosti nejdříve učiníme u vojsk a pak přistoupíme k podrobnému zkoumání jednotlivých variant bojové činnosti. Dosažené dílčí výsledky rychle předáme vojskům tak, až postupně dosáhneme žádoucího stavu, optimálních variant vedení bojové činnosti.

Jedním ze základních úkolů štábu na velitelském stanovišti svazu PVOS při řízení bojové činnosti je připravit pro velitele svazu zdůvodněný návrh na rozhodnutí k odražení úderu vzdušného nepřítelů a volbu varianty bojové činnosti svazu PVOS.

Varianty činnosti vzdušného nepřítelů se projeví teprve při zahájení hromadné-

ho úderu. Operační skupina proto nepřetržitě hodnotí situaci s cílem rozpoznat zámysl vzdušného nepřítelů a odhadnout, podle které z předpokládaných variant úder vede, respektive která plánovaná varianta je nejbližší jeho skutečné bojové činnosti. Na základě toho velitel svazu volí variantu bojové činnosti vojsk PVOS a stanoví úkoly svazkům PVOS ke zničení vzdušného nepřítelů.

Nemůžeme-li úder vzdušného nepřítelů ztotožnit ani přibližně s žádnou z předpokládaných variant jeho činnosti, nebo změní-li se podmínky pro bojovou činnost vlastních vojsk PVOS (značné ztráty), velitel svazu PVOS se rozhoduje podle konkrétní situace s maximálním využitím zplánovaných a procvičených variant bojové činnosti vojsk.

Varianty činnosti vzdušného nepřítelů se mohou v průběhu úderu měnit (přenesení úsilí na jiný náletový směr, přechod k použití jaderných zbraní). Úkolem operační skupiny a velitele svazu je tuto změnu včas rozpoznat a přijmout rozhodnutí, které odpovídá nové situaci. I při řízení bojové činnosti podle předem zplánovaných variant bojové činnosti zůstává rozhodující úloha při odražení hromadných úderů veliteli svazu a jeho pružnému řízení bojové činnosti podle konkrétní situace.

Závěrem chci uvést, že variantní plánování bojové činnosti vojsk PVOS je zákonitým důsledkem rozvoje prostředků vzdušného napadení a zvýšení bojových možností vojsk PVO. Je dokladem stále se rozvíjejícího sovětského operačního umění a odpovídá současné etapě rozvoje automatizovaných systémů velení a zavedení počítačů do procesu plánování PVO. Stává se významným činitelem, který umožňuje veliteli svazu PVOS přijmout výpočty zdůvodněné rozhodnutí jak v období plánování PVO, tak i při odražení úderů vzdušného nepřítelů.